No. 262 — 1839

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS- BLAD.

Zaturdag 2 November

FRANKRIJK.

PARIJS, den 30sten October.

De commissie van het hof der pairs heeft zich gisteren vereenigd en op nieuw bevel gegeven tot in vrijheidstelling van een twaalftal personen, die in den opstand van Mei betrokken waren. Men denkt dat eerstdaags nog meerdere dergelijke personen zullen vrijgesteld worden.

— Een ordonnans-officier van den maarschalk *Soult* is heden met depêches naar Algiers afgezonden.

— De secretaris der russische ambassade, de heer *Medem*, die gedurende de afwezendheid van den graaf *Pahlen*, de betrekking van gezant waarneemt, is gisteren weder door den koning op de Tuilerien ontvangen. Men merkt op dat dit het vierde bijzonder gehoor is, 't welk deze diplomaat sedert veertien dagen bij den koning gehad heeft.

— Men verzekert dat het ontwerp van dotatie voor den hertog *van Nemours*, 't welk het ministerie voornemens is aan de kamer aan te bieden, in betrekking staat tot een huwelijk van dien prins met eene duitsche prinses.

— Reeds is gemeld geworden dat het ministerie voornemens was in de aanstaande zitting der wetgevende kamers een zeer groot getal ontwerpen aan te bieden. Thans zegt men, dat de ministers van gevoelen veranderd zijn, daar zij ingezien hadden dat het beter was, een klein getal ontwerpen aan te bieden, ten einde zeker te zijn dat de kamers zich met dezelve bezig hielden. De heer *Thiers* onder anderen, die niet minder dan twaalf ontwerpen wilde aanbieden, zou zich nu vergenoegen met een vijftal voor te dragen, en zijne ambtgenooten zouden zich in verhouding even zoo beperken. Intusschen wordt aangemerkt, dat zoo het den ministers ernst geweest was om te bewerken, dat er veel door de kamer kon afgedaan worden, zij, zoo als aanvankelijk de spraak heeft geloopen, de kamers reeds in de eerste helft der volgende maand hadden behooren bijeen te roepen, waardoor een kostbaren tijd van arbeid ware gewonnen geweest.

— Te Marseille worden groote toebereidselen in het lazaret gemaakt voor de ontvangst en het verblijfhouden van den hertog *van Orleans* gedurende den tijd der quarantaine.

— Een der dagbladen van Lyon deelt de volgende berigten uit Zwitserland mede:

» Eenige dagbladen, inzonderheid de courant van Lausanne van den 19den, verzekeren dat de beschuldigde *Blanqui* en zijne vrienden, op het oogenblik hunner arrestatie, in Neder-Wallis gewacht werden. Dit land is, gelijk men weet, in openbaren opstand tegen de Bondsvergadering. De gezegde vlugtelingen konden zich vleijen, aldaar een voorloopig verblijf te vinden; welligt zouden zij zich er hebben kunnen naturaliseeren voor er nog van de zijde van Frankrijk eene aanvraag voor hunne uitlevering was gedaan. Dit gerucht steunt slechts op gissingen, die meer of min gegrond zijn; de radikale bladen moeten zich thans beijveren het te logenstraffen. Zoo men deze laatste wil gelooven, zou het nieuwe gouvernement van Zurich weldra weder door eene radikale reactie omvergeworpen worden. Te Bern daarentegen liet men zich dat hetzelve veel wijfeling, zelfs zwakheid in de zaak van Wallis heeft betoond. Het regerings-bestuur heeft toch geen steun verleend aan de bonds-commissarissen, die van Neder-Wallis verjaagd zijn en die nu te Sierre afwachten dat zij door den Vorort terug ontboden of in staat gesteld worden, om hunne zending te vervullen.

» Men gaat zich binnen kort in Zwitserland met eene groote en heilzame onderneming bezig houden, bestaande in het verlagen van den waterspiegel der meeren van Iverdun, Morat en Bienne. Het eerste denkbeeld dier onderneming is van het vorig gouvernement van Bern uitgegaan, die daarbij vooral op het oog had de droogmaking der Aarbergsche moerassen. Het thans, in overeenstemming met de andere aan die meeren grenzende kantons, op eene grootere schaal beraamde ontwerp, zal eene aanmerkelijke uitgestrektheid, die bedorven werd door het stilstaand water, tot eene gezonde streek maken en eene aanwinst voor den landbouw zijn. De oppervlakte der te verlagen drie meeren wordt op 18 vierkante fransche mijlen gerekend."

— Het *Journal des Débats* van heden de opgave vermeldende in den *Phare* van Bayonne voorkomende, van de standplaatsen der onderscheiden divisiën van het leger van *Espartero* op den 20sten, dat is te zeggen, na de eerste voorwaartsche beweging na eene achtdaagsche rust aan de grenzen van het door *Cabrera* bezet terrein, merkt daarop het volgende aan: Al deze (in den *Phare* vermelde) plaatsen, zijn dorpen tusschen Alcaniz en Montalban gelegen, aan den voet der bergachtige streken, nog op een grooten afstand van Cantavieja en Morella, de beide groote vestingen van *Cabrera*. Camarillas (waar de vierde divisie en de tweede van het centrum was) ligt op den weg van Teruel naar Montalban, digt bij Aliaga. Het leger is dus weinig verder dan drie uren van deszelfs vorige kantonnementen voortgerukt. Deze beweging is echter niet zonder belang, daarin namelijk, dat de karlistische vesting Segura zich afgesneden en omgeven bevindt door het gros van het leger, en Aliaga bedreigd wordt door de divisie, die te Camarillas is gekomen. Met uitzondering van dit laatste dorp, liggen al degenen waar *Espartero* gekantonneerd is zeer digt bij elkander, hetgeen de groote zorg van dien generaal doet blijken, om zijne troepen niet te verspreiden, ten einde *Cabrera* op eenig punt geen gelegenheid te geven tot een voordeeligen aanval.

— Van de spaansche grenzen wordt het volgende geschreven: De onderscheidene staatkundige chefs in de provinciën, die zich onderworpen hebben, bepalen zich niet enkel om de kiezers bijeen te roepen voor de benoeming der [illegible] den hun ook de kandidaten aan, onder welke zij kiezen moeten. Te Bilbao geeft de zaak der *fueros* dikwijls aanleiding tot hevige twisten tusschen de jongelieden van die stad en het garnizoen. — Eene guerillasbende heeft zich tusschen Portugalette en Bilbao vertoond.

— Uit Madrid wordt van den 23sten geschreven, dat door sommigen als nieuwe ministers van marine en binnenlandsche zaken, de generaal *Lahera*, een voormalig wapenbroeder van *Espartero*, en de heer *Armendariz* of *Benavires* werden aangeduid. Deze aanvulling in den zin der gematigde partij, zou echter aan het verlangen van de meerderheid der gedeputeerden, die de partij der beweging is toegedaan, weinig voldoen. — Van den anderen kant verzekert men, dat de heeren *Olozaga* en *Sancho* de partij van den vooruitgang of der beweging in twee onder-afdeelingen verdeeld hebben, naar derzelver meer of min heviger strekking. Door aan het hoofd van het gematigder deel dezer partij zich te stellen, hadden zij de ongerustheid der koningin zoeken te bevredigen en aan de eischen van het korps diplomatiek te voldoen, en zou nu in dien geest gewerkt worden, om een ministerie tot stand te brengen, dat bestaan zou uit de heeren *Olozaga*, als president van den raad en minister van buitenlandsche zaken, *Alaix*, minister van oorlog, *Cantero*, van finantiën, *Sancho*, binnenlandsche zaken, *Cortina*, justitie. Intusschen was het onzeker, of ook een zoodanig ministerie wel de meerderheid van de cortes voor zich zou hebben. De uitslag van de discussie over het adres van antwoord zou ook wegens de ministeriële kwestie veel beslissen.

Men had te Madrid tijdingen van den generaal *Espartero* ontvangen. Hij had Manresa den 18den verlaten. Hij beloofde aan het gouvernement spoedig en beslissende voordeelen, schoon hij niet ontveinsde dat hij verwachtte in Arragon met groote moeijelijkheden te zullen te worstelen hebben, vooral ter zake van het moeijelijke terrein. Men telde in het leger veel zieken, die, bij gebrek van hospitalen van Teruel, Alcaniz en Calomacha naar Saragossa moesten vervoerd worden. Geen enkele weg was er tot Morella en Cantavieja meer bruikbaar. De bevolking was door de zorg van *Cabrera* overal, maar vooral in Neder-Arragon en Valencia gewapend geworden. Na

al hetgeen in de provincien Guadalajara, Cuença, Alcarria en la Mancha vervoerbaar was en van nut kon zijn, te hebben weggeroofd, hield *Cabrera* deze gewesten thans in schrik door zijne kleine mobiele benden.

— Ter beurze van heden (30 *October*) waren genoteerd: 5 pCt. 110,95; 3 pCt. 80,85; Nap. r. 103,20; Sp. Ardoin 30¼; Passive 7⅝; [illegible] diff. z. intr. 8¼; n. diff. z. intr. 13; Rom. [illegible] 103¾.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT den 28sten October.

Uit Berlijn schrijft men van den 26sten dezer:

„ Nopens de viering van het 3de eeuwfeest der kerkhervorming door *Luther*, op den 1sten en 2den November, heeft het stadsbestuur eene bekendmaking doen uitvaardigen, waarin het zegt, dat, den 1sten November 1539, de keurvorst *Joachim II*, door den bisschop van Brandenburg [illegible] dienen en dat op [illegible] November eene [illegible] Berlijn en [illegible] feest zal gevierd worden. [illegible] Den 1sten November zal er feest in al de scholen zijn [illegible] denkpenningen worden uitgedeeld; [illegible] van het Nicolaas[illegible] [illegible] op kosten van de stad [illegible] ren, gezangen, enz. des avonds [illegible] ken. Den 2den November plegtige Godsdienst [illegible] Oratorium *de Messias* van *Handel* [illegible] illumineerd worden. "

Omtrent de laatste ongesteldheid der Keizerin [illegible] weet men te Berlijn, dat H. M. zich [illegible] vond dat zij eerlang eene reis naar het zuiden des Rijks [illegible] ondernemen. Daarentegen zou de tweede dochter van den Keizer, de grootvorstin *Olga*, zoo ziek geworden zijn, dat men zich ernstig over haren toestand verontrustte.

Sedert de terugkeering van den aartshertog *Albrecht* in de oostenrijksche hoofdstad, loopt aldaar het gerucht eener huwelijksverbindtenis van dien Prins met de russische grootvorstin *Olga*, welk voornemen echter niet publiek gemaakt zou worden voor dat de zaken van het Oosten vereffend waren. Ook schenen nog vele andere punten, dit huwelijk betreffende, en waarvan sommige van godsdienstigen aard zijn, geregeld te moeten worden.

— Te Gratz in Stiermarken is den 17 dezer, des avonds omstreeks elf ure, een hevige schok van aardbeving gevoeld geworden, waardoor in verscheiden woningen de vensterramen en eenige meubelen vernield zijn.

— Uit Beijeren wordt geschreven dat, naar de algemeen in omloop zijnde geruchten, aan de stenden bij hunne aanstaande bijeenkomst belangrijke ontwerpen zouden voorgelegd worden, onder anderen [illegible] vragen voor eene leening ten behoeve van [illegible] verder eene dotatie aan de kloosters door aan dezelve een deel van de staatsdomeinen over te laten.

— De stenden van Keurhessen zijn tegen den 25sten November aanstaande bijeen geroepen.

— Te Weenen verwachtte men dat de oostenrijksche gezant te Petersburg *von Fiquelmont* op zijn post zal terugkeeren, zoodra de staatskanselier *von Metternich* te Weenen zal teruggekomen zijn. De hofraad *von Huszar* is van Konstantinopel te Weenen teruggekomen. De vorst *Puckler Muskau* zou tot het eind van dit jaar te Weenen verblijven.

— De Spaansche Infant don *Sebastiaan* is den 12den, op zijne reis naar Napels, te Turin aangekomen. Te Rome hebben de Christinos eene plegtige mis in de Spaansche kerk doen lezen, om den Hemel voor het herstel der rust in hun Vaderland te danken. Dit maakte te Rome nog al opziens. Het was hun echter verboden geworden een *Te Deum* voor de overwinning over don *Carlos* te zingen. — De hertogin *van Berry* is den 16den met een talrijk gevolg te Rome aangekomen. — *Paganini* is te Genua door eene zenuwziekte aangevallen, waardoor men voor zijn leven vreesde.

— Volgens sommige berigten uit Konstantinopel, wilde men in den laatsten tijd eenige toenadering tusschen den Engelschen en den Russischen gezant bespeurd hebben. Het zeggen was, dat Rusland verklaard had, „ dat het slechts ingeval van eene erkende noodzakelijkheid en onder de bepaalde omstandigheden, de Porte met raad en daad ter hulp zou komen, dat het traktaat van Hunkiar-Skelessi, na het verstrijken van den daarvoor gestelden termijn, niet vernieuwd zou worden, en dat Rusland er in toestemde, om *Mehemed*-ali alleen het erfelijk bewind van Egypte te verleenen." Engeland zou voorloopig zich voldaan hebben verklaard met deze verzekeringen, en voor het tegenwoordige geheel afzien van het denkbeeld, om eene vloot in de Dardanellen te laten binnenloopen. Men verhaalde verder, dat de vlooten reeds bevel hadden bekomen, om in meer verwijderde havens te gaan overwinteren. Aan den anderen kant sprak men wederom van eene verwijdering tusschen Engeland en Frankrijk, ten gevolge van het ontdekken van eene geheime overeenkomst van laatstgenoemd rijk met *Mehemed*-ali, waarbij dezen laatsten de bescherming van Frankrijk werd toegezegd, onder beding, dat dit Rijk zich ongehinderd in Afrika zou mogen uitbreiden. Of deze geruchten eenigen grond hebben, zal nader moeten blijken. Het verbranden van de Fesz-fabriek te Konstantinopel wordt op rekening gesteld van de tegenstanders der staatshervormingen.

In berigten uit Alexandrie van den 6den October, wordt melding gemaakt van ernstige woelingen in een gedeelte van Syrie, welke in verband met schaarsheid van levensmiddelen in de tot dusver door [illegible] bezette landstreken, dezen veldheer bewogen hadden, om het groot [illegible] legers eene rugwaartsche beweging naar het binnenste van Syrie te laten doen. Marasch, Orfa en Bir bleven echter door Egyptische troepen bezet.

BELGIE.

BRUSSEL, den 31sten October.

Eergisteren hebben in de onderscheidene plaatsen van Belgie de verkiezingen voor de vernieuwing der plaatselijke besturen plaats gehad. De belangstelling was bijzonder op den uitslag der verkiezingen te Gent gevestigd, [illegible] de strijd der partijen zeer hevig [illegible] zijn. [illegible] des morgens begonnen, [illegible] de uitslag der onderscheidene stemmingen eerst des avonds ten [illegible] ure bekend. Het getal der kiezers was 1312, en de vereischte meerderheid dus 657. Van de 15 leden die gekozen werden, waren er twaalf van de kandidaten door den *Messager de Gand* aanbevolen, die echter geene zeer groote meerderheid op zich vereenigden. Alleen hadden [illegible] heeren *Verhaeghe de Naeyer* en *Kluijskens* de een 1008 en de laatste 1274 stemmen voor zich, doordien deze beiden door de kiezers der twee strijdige partijen waren voorgedragen.

Men spreekt van een ontwerp om een spoorweg langs de duinen van Ostende naar Duinkerken aan te leggen.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 1sten November.

Men schrijft ons uit 's Gravenhage van gisteren:

„ Heden zijn de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal wederom vergaderd geweest over de voorgedragene begrootingswetten, in verband met de laatstelijk van wege het departement van Kolonien aan de kamers gedane mededeeling.

„ Morgen ten half een ure zal de Tweede Kamer eene openbare zitting houden, waarin Z. Exc. de Minister van Buitenlandsche Zaken eene staatkundige mededeeling zal doen. Naar men verneemt zal Z. Exc. bekend maken de onderhandelingen, welke met het Duitsche Bondgenootschap gevoerd zijn over de vergoeding in grondgebied, voor dat gedeelte van Luxemburg, hetwelk aan Belgie is afgestaan.

„ Naar men verneemt zijn de beraadslagingen over het adres in de Tweede Kamer zeer levendig geweest, en is het ten gevolge der discussien, die deswege hebben plaats gehad, dat de zinsnede in het adres, welke de commissie, die belast was een ontwerp van adres voor te dragen, daarin nopens de wijziging der grondwet geplaatst had, vervangen is geworden door de allezins merkwaardige woorden die thans in het adres dienaangaande voorkomen.

„ Naar men verneemt zullen in de volgende week de winter-bals in deze residentie een aanvang nemen. Een eerste derzelve zal bij een der Prinsen plaats hebben."

— Men zegt, dat het korps artilerie op voet van vrede aldus zal zijn zamengesteld: het korps rijdende artillerie zes kompagnien, (alzoo twee minder dan tegenwoordig); twee bataillons veld-artillerie, elk van zes kompagnien (alzoo drie minder dan thans); drie bataillons art. nat. militie, elk van negen kompagnien (wordende het bat. vrijw. artilleristen ingedeeld bij de genoemde bat. art. nat. militie); 1 komp. art. werklieden, 1 divisie pontonniers; 1 bat. art. transporttrein, en 1 art. garnizoens komp.

— Men verneemt, dat eerstdaags het kommando over Zr. Ms. stoomschip *Cerberus*, vermoedelijk naar de West-Indiën bestemd, en laatstelijk gekommandeerd door den kapitein-luitenant-ter-zee *van Franck*, zal worden opgedragen aan den luitenant-ter-zee van de 1ste klasse, *A. A. Bolken*, tot dus verre kommanderende Zr. Ms. instructie-vaartuig *Urania*, liggende te Medemblik; en dat het kommandement over dit instructie-vaartuig zal worden overgenomen door den luitenant-ter-zee van de 1ste klasse, baron *Collot d'Escury*, tot dus verre adjudant van Z. Exc. den heere vice-admiraal *Wolterbeek*.

— Z. H. E. *Ant. Antonnecci*, kamerheer-honorair van Z. H. Paus *Gregorius XVI*, vice-superior der Hollandsche zending en zaakgelastigde van den H. Stoel bij Z. M. den Koning der Nederlanden, heeft, zoo als wij bereids gemeld hebben, aan alle zijne onderhoorigen eenen herderlijken brief gerigt, betrekkelijk de viering van het elfde eeuwfeest van den H. *Willebrordus*, Apostel der Nederlanden, die nu, elf hondered jaren geleden, het Evangelie in deze gewesten verkondigde. Tot eene waardige viering van dit feest, dat op den 7den November aanstaande zal plaats hebben, heeft Z. H. E.

zich tot den Pauselijken Stoel gewend, tot vergunning van een vollen aflaat, welke dien ten gevolge zal kunnen verkregen worden, van den 3den November aanstaanden tot en met den 17den dier maand, terwijl in het algemeen dit jubilé met bijzondere plegtigheid zal gehouden worden. Ten slotte van dien brief maant Z. H. E. alle geloovigen aan, om onder voorspraak van den H. *Willebrordus* te bidden voor het heil van het Vaderland, voor hunne geestelijke en wereldlijke overheden, voor den bloei der zendingen voor allen, die met hem aan de zaligheid hunner zielen arbeiden.

— Uit Utrecht meldt men dat laatstleden dingsdag te Heemstede de plegtige inwijding heeft plaats gehad van de nieuwe R. C. kerk aldaar, door Z. Hoog Eerw. den bisschop van Curium, baron *van Wijckerslooth*. Onder de aanzienlijke personen die tot bijwoning der plegtigheid waren opgekomen, merkte men op den heer staatsraad gouverneur der provincie Utrecht; de inwijdingsrede werd gehouden door den WelEerw. heer *Wennekendonk*, pastoor te Schoonhoven.

— De prins *Maximiliaan* van Este en de Erfprins van Modena zijn den 30sten ll. te Nijmegen aangekomen en hebben onderscheidene merkwaardigheden dier stad met belangstelling bezigtigd.

— Uit Nijmegen wordt gemeld, dat de waterstand der rivier tegenwoordig buitengewoon laag is, zoodat onderscheidene opvarende schepen en stoombooten tusschen Dordrecht en Nijmegen vastgeraakt zijn. Ook de Maas is tegenwoordig zoo laag, dat de post op sommige plaatsen door de rivier heenrijdt.

— De tijdingen uit Canton, in China, blijven ongunstig. De handelsgemeenschap tusschen de Engelschen en Chinezen was den 16den Junij nog geheel gestremd, en verscheiden op de rivier aangekomene Britsche koopvaarders zijn naar elders weggezeild. Men vleit zich intusschen nog altijd, dat de Chinesche overheden weldra, uit eigenbelang en om den invoer van edele metalen in hun land niet geheel te doen ophouden, de verstoorde betrekkingen weder zullen trachten aan te knoopen.

NIEUWSTE FRANSCHE LETTERKUNDE.

UN GRAND HOMME DE PROVINCE à PARIS, par BALZAC. 2 vol.

LE MAITRE D'ECOLE, par SOULIÉ.

MAITRE ADAM LE CALABRAIS, par DUMAS.

Het is als een vervolg op zijne *Illusions perdues*, dat BALZAC het letterlievend publiek zijn roman *Un grand homme de province à Paris* aanbiedt. Als eene school der zeden wil hij dit boekske een vriendelijk onthaal doen vinden. Wij mogen het niet ontkennen: er is veel goeds in hetzelve; hij die zich een groot man waant ten platten lande, dat is wat *la province* hier schijnt te beduiden, is een onbeduidend wezen in de wereldstad, een man die niet aan verdienstelijkheid, maar aan toevallige omstandigheden aan die verdienstelijkheid geheel vreemd, den geluksstaat mag wijten, waartoe hij misschien boven duizenden van zijn gelijken, geraken mag. In het beeld van eene nieuweling in de Parijsche letterkundige wereld, die over het paard getild wordt, zoodat eene actrice op hem verzot raakt, en die zich inbeeldt, aan zijne schoonheid den rijkdom schuldig te zijn, waarin de actrise hem ten volle onderhoudt, tot dat de minnehandel in armoede eindigt, en de groote man zich besloot en verachtelijk vinden moet in zijne eigene oogen, zoodra deze opengaan, en hij zijn verkwisten tijd overdenkt, — met zoodanig beeld geeft de schrijver schoone inzagen in het dagelijksche leven van Parijs, en van de inrigtingen der fransche letterschrijverij, die aldaar als een ellendig handwerk door dagbladschrijvers uitgeoefend wordt, die zich er slechts op toeleggen, aan kleine partijdigheden of persoonlijke vijandschappen te voldoen, om daarmede hun blad debiet te bezorgen, in stede van een blik te slaan op de gewigtige en mogelijke eischen, wier voldoening strenge pligtsbetrachting van de zoodanigen vordert, die het zich ten doel stellen willen, hun land en hunne medeburgers ten nutte te zijn en voor te lichten. — *Le Maitre d'Ecole* van SOULIÉ is een verhaal dat tot de tijden van het schrikbewind opklimt, toen Lyon door de Jacobijnen werd ingenomen en verwoest. Het stukje is goed geschreven; maar het einde bederft alles; wie toch zal het zich kunnen voorstellen, dat eene, wel is waar, zwakke, maar niet meer krankzinnige vrouw [illegible] door een wreedaard werd geschonden, in de hoop op redding van haren met de guillotine bedreigden echtgenoot, dat deze vrouw in lateren tijd dien wreedaard huwt, die den bloedprijs genoot, en toch het slagtoffer vallen liet; wie kan onderstellen, dat zelfs de eigenbatigste dochter van den vermoorden, den zoon desgenen huwde die haren vader niet verschoonde en hare moeder verontreinigde, en toestond zijn naam te dragen; en dat het, door die schennis, het leven ontvangen hebbende kind, tot zijn vijf-en-twintigste jaar een eerlijk man, nu eensklaps een deugniet wordt en den naam aanneemt van hem die onder den moordbijl der guillotine gevallen was? Maar dergelijke schrikkelijke voorstellingen zijn in Frankrijk noodig om het gemoed te bewegen en belang te wekken! Wel is het waar, dat de Fransche litteratuur tegenwoordiglijk goed en kwaad zóó kunstig weet onderéén te mengelen, dat men ligtelijk op het dwaalspoor geleid wordt, ook daar waar men dacht het regte pad te bewandelen. Strekt zulks niet, om alle verschil van standen, om alle verschil van zedelijke waarde, die soms in enkele familien transactioneel is, weg te cijferen; en om den veredelden van hart en geest, op gelijke lijn te stellen met den laaggeestigsten en hartstogtelijksten najager van zinnelijkheid? — De *Maitre Adam de Calabrais* is een niet onaardig verhaal van DUMAS, dat met smaak is voorgedragen en eene trouwe schildering van Italiaansche zeden en denkwijze bevat. Jammer alweder, dat de schrijver op sommige plaatsen eenige zeer kwalijk geplaatste *plaisanteries* heeft gemaakt, omtrent hetgeen anderen heilig is; door zich te vergrijpen aan fondamentele voorstellingen der Christelijke leer; het is toch een groot onderscheid, om bij- of wangeloof met bijtenden scherts aan te randen, dan wel zich te onderwinden, om datgene, wat bij alle Christenen, van welke secte ook, als tot het wezen dier Godsdienst behoorende beschouwd wordt, op eigen gezag te willen bespottelijk maken. Jonge lieden die dergelijke taal lezen, nemen ligtvaardiglijk meermalen soortgelijke gezegden over, en van ligtvaardigheid in den mond, vervalt men niet zelden tot ligtvaardigheid van geloof, dat in vele opzigten nog erger is, dan een volstrekt ongeloof. Ware godsvrucht neemt geene transactie met het geweten aan.

ALLERLEI.

Het Standbeeld van Frederik den Groote te Berlijn.

In de duitsche bladen, gelijk ook in de onze, is reeds vermeld, dat Z. M. de Koning van Pruissen het besluit genomen had om te Berlijn, ter nagedachtenis van FREDERIK *den groote*, een kolossaal standbeeld van dien vorst te doen oprigten en dat aan den professor RAUCH te Berlijn de vervaardiging van dit standbeeld was opgedragen. De ontworpen schets van dit gedenkstuk onlangs door den koning goedgekeurd zijnde, worden daarvan thans de volgende bijzonderheden vermeld: Het hoofdgedeelte van het monument zal uit een ridderlijk standbeeld van den vermaarden koning bestaan. FREDERIK zal in het kostuum van zijnen tijd, zoo als hij in het aandenken van het pruisische volk leeft, voorgesteld worden, met toevoeging van den koninklijken mantel, welks bovengedeelte den linkerschouder ontbloot laat, doch verder in bijna loodregte plooijen achterover valt, terwijl de borst en de op den schenkel steunenden arm, alsmede het achtergedeelte van het paard, met uitzondering van den croup, daarmede bedekt zijn. Het voetstuk maakt, uit hoofde van de gestalte van het paard, een langwerpig vierkant uit. De afgebroken hoeken van dit vierkant zullen met standbeelden versierd worden, die de voornaamste hoedanigheden des koninklijken ruiters zinnebeeldig moeten uitdrukken: aan de voorzijde zullen de beelden der geregtigheid en der sterkte prijken; aan de achterzijde die van den krijgsmoed en der wijsheid. Elk dezer beelden heeft, tot nadere aanduiding van de eigenschappen die zij voorstellen moeten, de afbeelding neven zich van een dier; deze dier-voorstellingen zullen aan de breede zijden van den langwerpigen vierhoek geplaatst worden, en van aanzienlijke grootte zijn, zoodat, door middel van dezelve, de vier gezegde beelden zich op eene voordeelige wijze, met de breede vakken van de lange zijden verbinden, en men bij de beschouwing van het standbeeld van voren en van achteren, het voetstuk met standbeelden, en van ter zijden hetzelve met groepen ziet versierd; zijnde bovendien de vlakke zijde van het voetstuk met tropheën en afbeeldingen der overwinning in half verheven beeldwerk bedekt. Het bovenstuk van het voetstuk bestaat in een prachtig architectonisch kunstwerk, waarvan het oppergedeelte weder voorstellingen in hoog verheven beeldwerk bevat. Op de voorzijde is de plaat voor het opschrift, door den pruisischen adelaar gedragen wordende, daar neven de genius van FREDERIK *den groote*; verder ziet men in dezen fries aanduidingen en toespelingen op zijne werkzaamheden in het staatkundige, op zijne oefeningen in de fraaije wetenschappen, letter- en dichtkunde. Het kolossale standbeeld, gelijk ook het voetstuk, zal uit metaal worden gegoten; de onderlaag zal uit graniet bestaan; het geheel zal eene hoogte van veertig voeten bekomen. De plaats waar het standbeeld moet prijken, is nog niet bepaald; men denkt voor een der prachtige monumenten door den beroemden koning gesticht, zoo als: voor de universiteit, de opera, de bibliotheek; of wel voor het onder den tegenwoordigen monarch daargestelde Museum.

Doofstommen in Europa.

Het te Nancy in Zwitserland uitkomende dagblad *l'Ami des Sourds-Muets* berekent, dat er 22,000 doofstommen in Frankrijk zijn; 12,000 in het koningrijk Brittanje; 2000 in Belgie en Holland; meer dan 12,000 in Italie; 4000 in Zwitserland; 7000 in Spanje; 2000 in Portugal; meer dan 8000 in Pruissen; het dubbel in Oostenrijk; 9 à 10,000 in het overige gedeelte van Duitschland; 3,600 in Zweden en Denemarken; bijna 28,000 in Rusland; in het geheel

voor Europa 130,000; in de Vereenigde Staten 6000; eindelijk over de geheele wereld 546,000.

Het getal scholen is zeer beperkt. De schrijver berekent hetzelve in Europa op 131, waarvan 34 in Frankrijk, 19 in Pruissen, 14 in Groot-Brittanje en Ierland, 9 in Italie, 6 in de Oostenrijksche Staten, even zoo vele in Zwitserland en 8 in Beijeren. Vele Staten hebben er slechts eene, waaronder die te Groningen eene voorname plaats bekleedt. De Vereenigde Staten tellen er 7; eene is er te Bengalen. Alle de scholen van Europa bevatten 3313, en die van Amerika 411 leerlingen.

In Frankrijk is de oudste der instellingen voor Doofstommen gesticht door den Abt *de l'Epée*, te Parijs, in 1760; de tweede dagteekent uit Angers in 1780, welke door Mejufvrouw *Blouin*, leerlinge van den Abt *de l'Epée*, werd bestuurd en zich in 1818 eene Congregatie van godvruchtige dochters heeft weten toe te voegen. De derde is die van Bordeaux, opgerigt in 1786, onder het bestuur van den Abt *Sicard*. Alle de overige zijn van deze eeuw, en worden door geestelijken, ondersteund door zusters van liefdadigheid, bestuurd, zoo als in meer andere voorname steden, te Lyon, Caen, Toulouse, Besançon, Orleans, Verneux, Chaumont, Nancy, enz.

De rondreizende Daguerreotype.

In *Frankrijk* heeft zich thans, ten gevolge der uitvinding van DAGUERRE, een nieuwe nijverheidstak gevormd: het vertoonen namelijk van den Daguerreotype, hetwelk dengeen die zich daarop toelegt thans meerdere voordeelen oplevert, dan het vertoonen van geleerde honden, geleerde kanarievogels, historische wassen beelden, of welke andere buitengewone of fraaije zaken ook. De daguerreotype-vertooner laat bij den werktuigkundige CHEVALIER, of bij den kunsthandelaar GIROUX, te *Parijs*, een daguerreotype-toestel gereed maken, voorzien van de camera obscura, de zilverplaten, het kwikzilver, de zuren, kortom van al het noodige, zooals het door DAGUERRE zelven voorgeschreven wordt; en nu begeeft onze industrieel zich voor eene kunstreis naar de departementen op weg. In iedere stad stapt hij in een *Hotel de Paris* af, en haast zich den uitgever der stadscourant te bezoeken. In naam der kunst, in het belang der beschaving en den vooruitgang der wetenschappen, tracht hij den uitgever de noodzakelijkheid te doen gevoelen en hem te overreden, om in zijne courant, de best gestelde uit de departementen, naar de kunstenaar den man verzekert, en die zelfs ook te *Parijs* met genoegen gelezen wordt, de groote in de stad zoo even aangekomen merkwaardige nieuwe uitvinding aan te kondigen. Den volgenden morgen leest de geheele stad, in het nommer der courant van dien dag, dat ook zij thans zoo gelukkig is, de wereldberoemde uitvinding van den heer DAGUERRE, het grootste wonder van natuur en kunst tevens, in hare muren te bezitten. Een leerling van den heer DAGUERRE en wel zijn geliefdste kweekeling, was, toevalligerwijs, met een kunsttoestel in de stad gekomen, hetwelk DAGUERRE zelf erkend had het volkomenste te zijn, dat [illegible] vervaardigd was. De kunstbepeler naar zou nu de eer hebben, niet alleen de Tuilerien en de Louvre, het Palais-Royal en de parijsche beurs, op het allervolmaaktst door middel der nieuwe uitvinding afgebeeld, aan het kunstminnend publiek te toonen, maar zelfs ook in tegenwoordigheid van de inwoners der stad, hun marktplein met het stadhuis, de kerk en den ook in Parijs met onderscheiding genoemden ouden toren, alsmede andere merkwaardige gezigten en gestichten der stad, door de daguerreotype in plaat over te brengen. Wie zou deze aankondiging kunnen lezen, en zijne kunstminnende weetgierigheid onbevredigd laten! De beschouwing van een en ander, waarbij men bovendien nog eene naauwkeurige verklaring van de nieuwe, even eenvoudige als ingewikkelde, uitvinding en kunstbehandeling bekomt, kost slechts één franc, en voor de matige som van 30 franken kan men zelfs eene daguerreotypische plaat van het stads-raadhuis, van de kerk, met haren, ook in *Parijs* met onderscheiding genoemden ouden toren bekomen. Onze daguerreotypen-vertooner krijgt een aardig sommetje binnen, dat de waarde van zijn toestel zeker eenmaal overtreft; en zet nu zijne rondreis naar eene andere stad voort, waar hij op dezelfde wijs van voren aan zijne rol speelt; zelfs bepaalt hij zich niet binnen de fransche grenzen, maar bezoekt ook de aangrenzende landen, vooral *Belgie*, *Spanje*, *Savoye* en *Zwitserland*, overal door de algemeene belangstelling in de nieuwe uitvinding, rijkelijke schadeloosstelling voor zijne moeite vindende.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (31 *October*) waren genoteerd: Ned. 2½ pCt. 50⅝, elf zest., [illegible], negen zest., dertien zest.; dito 5 pCt. 98 drie achtste; Kansbill. 23¾, negen zest., drie zest., negen zest, ⅛, elf zest.; Am. Synd. 4½ pCt. 91; dito 3½ pCt. [illegible], ¾; Handelm. 163, 160, 1½, 1, 162; O. Indie 5 pCt. 94½; Rijn spoorweg 96, 95; Ardoins 26, 25¾, negen zest., ⅜; Id. uitgest. 8; oude Russen 103, 102¾; Roebels 6 pCt. 67¼, ⅞.

TOONEEL-BERIGT.

De Ondergeteekende verwittigt bij deze het geëerd Publiek, dat hij, na bekomene Permissie der Ed. Achtbare Regering dezer Stad, *alvorens de Abonnementen voor het aanstaande Winter-Saizoen te openen*, gedurende de aanstaande KERMIS, alhier in den *Schouwburg*, eenige TOONEEL-VOORSTELLINGEN zal doen opvoeren, zullende dezelve bestaan in de jongst uitgekomene Werken. — De OPENING van het TOONEEL, als ook de VOORSTELLINGEN zullen nader per *Courant* en *Annonces* gepubliceerd worden.

J. W. VAN VELZEN, *Tooneel-Directeur*,
Opvolger van W. G. WEDDELOOPER.

J. B. BOL, GEBOREN LOONEN,

TE *BREDA*,
Groote Markt, Letter D, N°. 133,

heeft de eer de Dames dezer Stad en der omstreken te berigten, dat zij heeft ontvangen een *fraai Assortiment* der NIEUWSTE MODES-ARTIKELEN, als: Zijden en andere HOEDEN, MUTSEN, PELERINES, *Lyonesche* SHWALS, en verdere [illegible], alsmede een Assortiment *ongeverwde* PELTERIJEN; nemende zij de vrijheid zich in de algemeene gunst en recommandatie aan te bevelen.

*** JOSEPH TOUTSEUL, Fabrikant van *PARAPLUIES*, woonachtig in de Lange Brugstraat, berigt het geëerd Publiek, dat hij gedurende de KERMIS, met zijn wel voorziene KRAAM is uitgepakt schuins over het Stadshuis.

[illegible]

De Ondergeteekenden verwittigen dat zij alhier, gedurende de KERMIS, in de *St. Annastraat*, Letter [illegible], N°. [illegible], zijn uitgepakt, met hun wel geassorteerd MAGAZIJN van SCHILDERIJEN, SPIEGELS, VERLAKTE- en MAHONIE-GOEDEREN, Hollandsche, Neurenburgsche en Fransche KINDER-SPEELGOEDEREN, alsmede GALANTERIE; alles tot Fabrieks-Prijzen door hun verkocht wordende.

BREDA,
1 November 1839.

J. EN L. A. SCHNITZLER,
Wijnstraat, L. B, N°. [illegible],
ROTTERDAM.

Invisa medicorum et pressima, a dit Martial; aussi quand un nouveau remède est approuvé par les sociétés médicales et par les pairs de l'homme, on peut sans crainte le recommander, aussi, tout en ayant entendu parler de l'efficacité du *Rob Anti-syphilitique Végétal* (1) du docteur GIRAUDEAU DE St. GERVAIS pour guérir les maladies secrètes récentes ou anciennes, nous préférons citer l'approbation suivante parce que c'est un juge compétant qui parle. »Depuis deux ans que je suis en relation avec M. GIRAUDEAU DE St. GERVAIS, je me suis assuré des succès auprès des personnes qui ont fait usage de son *Rob Anti-syphilitique*; il a constamment guéri les maladies secrètes tant aigues que chroniques, sous quelques formes qu'elles se soient présentées. Des guerisons aussi nombreuses et aussi constatées m'ont engagé à adopter ce traitement dans ma pratique médicale, et je dois à la vérité de déclarer [illegible] à me plaindre d'un seul insuccès. Signé [illegible], Docteur Médecin, Professeur à l'Ecole de *Montpellier*. [illegible]

(1) Les Dépôts sont chez MM. [illegible], Négociant à *Amsterdam*; J. B. [illegible], Libraire à *Deventer*; VAN OZEIS, à *Flessingue*; [illegible], à *Groningue*; L. CUYPERS, à *Helmont*; VAN WAESBERGE, à *Hoorn*; PROSPER, Coëffeur à *La Haye*; VAN [illegible], à *Leeuwarden*; ANDRÉ & COMP., Négociants à *Rotterdam*; VAN DER SCHULK, à *Schiedam*; LECOINTRE Fils, à *Goes*; VAN DE VELDE, à *Anvers*; CAVENAILE Fils, à *Audenarde*; VANOUTRIE POLLET à *Bruges*; DESCORDES GAUTHIER, à *Bruxelles*; WANTY, à *Beaumont*; [illegible], à *Binche*; VAN DER ESST, à *Courtray*; FAGOT, [illegible], *Comin*; ESPIEVENART, à *Dour*; MASSOT FROMONT, à *Gand*; [illegible], à *Huy*; LARONRAIRE, à *Liège*; [illegible], à *Louvain*; A. DE WITTE, à *Lens*; LECHIEN, à *Luxembourg*; [illegible], à *Mons*; MENNE, à *Menin*; DEMAISON, à *Namur*; [illegible], à *Peruwelz*; ROI, à *Renaix*; CARETTE, à *Tournay*; [illegible], à *Verviers*; qui délivrent gratis une instruction pour se traiter soi-même. Le Docteur GIRAUDEAU DE St. GERVAIS donne des consultation gratuites par correspondance Rue Richer N°. 6 Bis à *Paris*.

Te BREDA, bij BROESE & COMP, Boekdrukkers en Boekverkoopers,